

8.23. Vissenbossen en andere schuilplaatsen voor vis

Veel viswateren worden regelmatig door aalscholvers bezocht. Vooral wanneer aalscholvers groepsgewijs te werk gaan, kunnen veel vissen worden weggevreten. Dit heeft een duidelijke invloed op de lengte-opbouw van de visstand en het voorkomen van bepaalde vissoorten.

Om de wegvraat van vis door aalscholvers tegen te gaan, zijn voldoende schuilplaatsen voor vis van belang. Structuren zoals velden met onderwater- en drijfbladplanten en open rietkragen zijn een toevluchtsoord voor vissen, maar onaantrekkelijk als jachtgebied voor aalscholvers. In wateren waar waterplanten niet of nauwelijks voorkomen of ieder najaar worden weggemaaid, kunnen onderwaterstructuren worden aangebracht. Twee goedkope en effectieve methoden zijn het plaatsen van vissenbossen of kerstbomen.

Schuilplaatsen en meer visvoedsel

Het doel is om met name in de wintermaanden kleine vis (tot 30 cm) schuilplaatsen te bieden. 's Winters is er in veel viswateren nauwelijks structuur (plantengroei) doordat de vijvers in het najaar worden geschoond. Er zijn daardoor in de winter nauwelijks schuilplaatsen voor vis. De kunstmatige structuren moeten daarin gaan voorzien. Anderzijds verhogen zij de productie van natuurlijk visvoedsel, omdat dood hout een belangrijk substraat is voor veel waterinsecten en kleine schelpdieren zoals slakjes en driehoeksmossels. Een hoger aanbod van natuurlijk voedsel leidt tot een betere conditie van de vis. Tot slot vormen de structuren extra paaipplaatsen en opgroeimogelijkheden (schuilen tegen predatie) voor jongbroed.

Aanleg van vissenbossen

Een vissenbos bestaat in open water uit twee palenrijen (10 cm doorsnee) met een onderlinge afstand van 1,5 tot 2 meter. De ruimte tussen de twee palenrijen wordt opgevuld met snoeihout met een dikte van 5 tot 20 cm.

Ook kan een vissenbos langs steile, beschoeide oevers naast visstekken worden aangelegd door een enkele palenrij op 1,5 tot 2 meter uit de oever aan te brengen, waarbij snoeihout tussen de palenrij en de oever wordt aangebracht.

Bij voorkeur worden eerst grote, grove takken aangebracht, zodat onderin het vissenbos vrij grote ruimtes ontstaan. Als laatste worden fijnere takken (bijv. bundels wilgentenen) aangebracht zodat een schaduwrijke schuilplaats ontstaat die voor vis aantrekkelijk is. Een andere optie is om verschillende delen van een vissenbos te vullen met verschillende diameters snoeihout of om meerdere vissenbossen aan te leggen met verschillende diameters snoeihout.

In beide gevallen wordt het hout zo geplaatst dat zowel dichte als open structuren ontstaan, zodat zowel kleine als grotere vis tot circa 30 cm een schuilplaats kan vinden. Nadat de takken zijn aangebracht, worden de palen d.m.v. ijzerdraad met elkaar verbonden (zie verderop).

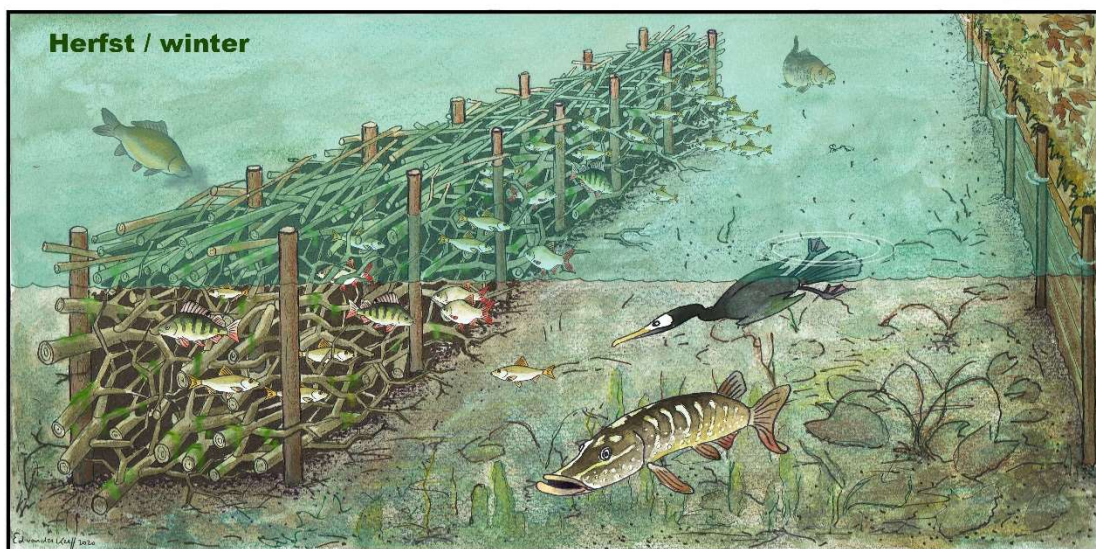

Vissenbossen kunnen door hengelsportverenigingen zelf worden aangelegd. Hiervoor zijn houten palen, ijzerdraad en (bijv. wilgen) takken nodig. Zorg dat de palen zo'n 20 cm boven water blijven uitsteken. Vul vervolgens de ruimte tussen de palen met takken en verbind de palen met ijzerdraad over de takken heen zodat deze gefixeerd blijven.

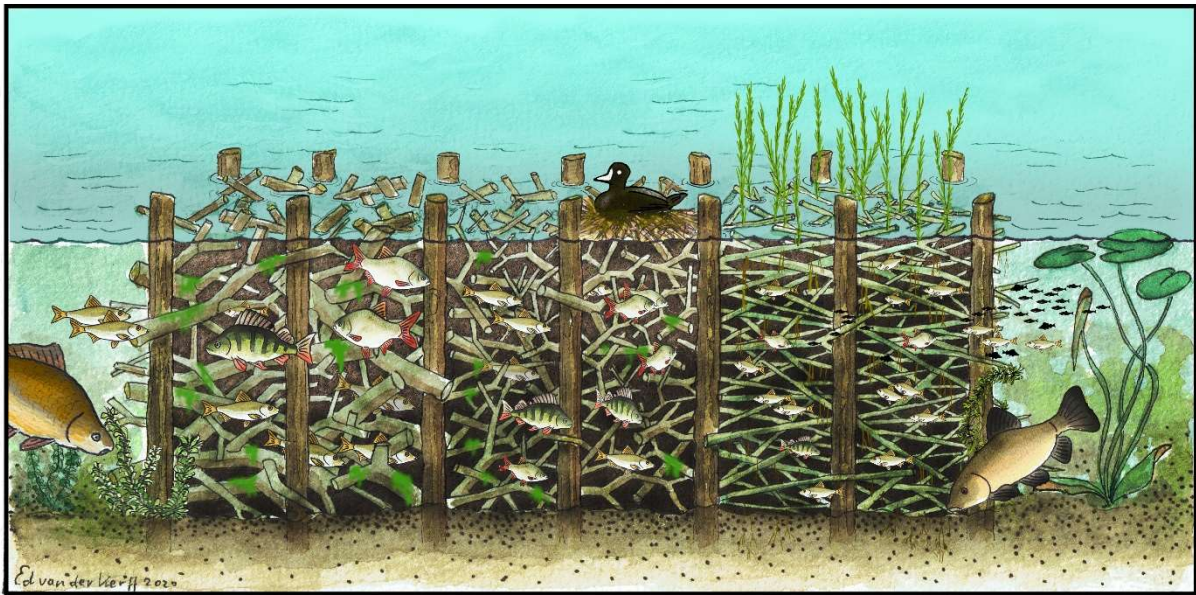
Groot onderhoud is niet nodig maar het is verstandig elk jaar te controleren of de constructie nog stevig is en waar nodig de takken aan te vullen. De aanleg kan uiteraard ook worden uitbesteed.

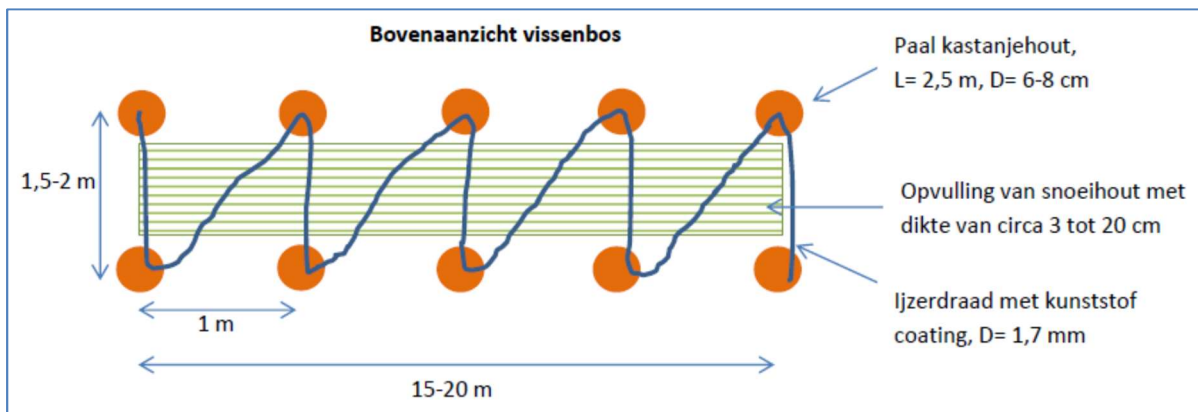
Het vissenbos in de lente/zomer

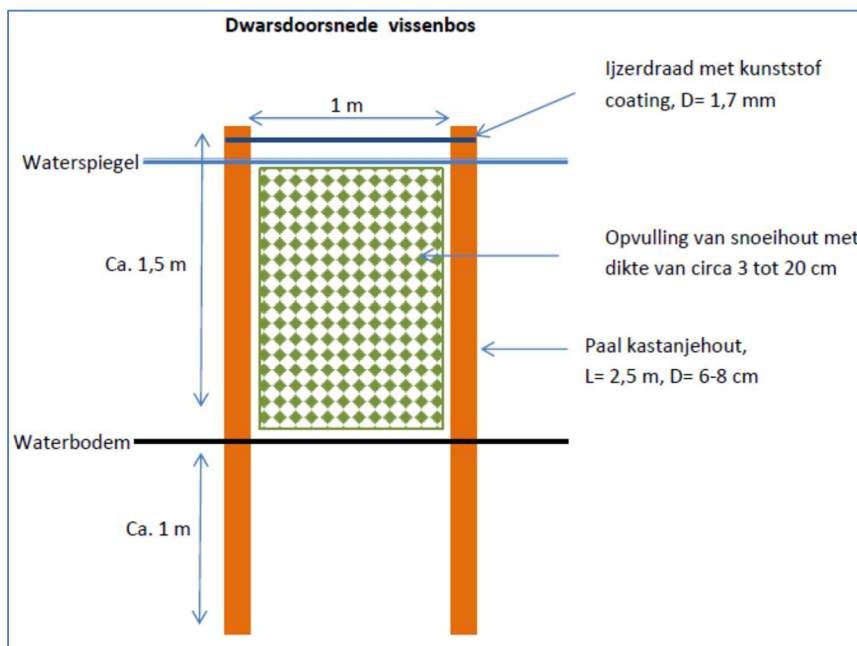
Het vissenbos in de herfst/winter

De verschillende houtdiktes en -dichtheden en hun functie voor vis

Bovenaanzicht vissenbos met dubbele palenrij in open water

Dwarsdoorsnede vissenbos met dubbele palenrij in open water

Aanleg van kerstbomen

Kerstbomen zijn goedkope en eenvoudig door de vereniging zelf aan te brengen structuren. De vereniging kan deze begin januari door de leden of gemeentewerken laten afleveren bij het viswater, of zelf huis-aan-huis ophalen.

Gegroepeerd plaatsen

De kerstbomen kunnen per vijf stuks worden gebundeld met biologisch afbreekbaar touw. Aan dit touw kan een straattegel of steen worden geknoopt, waarna de bomen met behulp van een boot op de geselecteerde plaats worden afgezonken. Door het aanbrengen van meerdere groepen bomen zal een voor vis aantrekkelijk gebied in het water worden gecreëerd, waar aalscholvers niet of nauwelijks kunnen jagen.

Mocht het water bedekt zijn met ijs, dan is het mogelijk om rijen met kerstbomen op het ijs te leggen (denk aan je veiligheid!). Maak daartoe de bomen vast aan een touw, waarbij om de vijf bomen een stoeptegels of steen wordt bevestigd. Het touw wordt aan de oever verankerd aan een boom of paaltje. Als het ijs dooit zinken de kerstbomen op de juiste plaats af. Dat kan even duren, omdat ze eerst moeten inwateren.

Gebruik bij voorkeur stevige tie-wraps om de bomen en tegels aan het touw te bevestigen. Je kunt deze ook direct aan het touw knopen, maar bij gebruik van glad touw kunnen knopen gaan glijden en de bomen of tegels losschieten of verschuiven.

De kerstbomen behouden zo'n twee tot vier jaar hun beschermende structuur. Daarna blijven alleen nog de stammen van de bomen over, die

nauwelijks beschutting bieden. Aanbevolen wordt om de bomen binnen vijf jaar te vervangen door nieuwe exemplaren. Ook kan een systeem worden toegepast waarbij elke twee of drie jaar de helft van alle bomen wordt vervangen.

Geschikte locaties

Het aanbrengen van vissenbossen of kerstbomen zal de bevisbaarheid van dat deel van het water sterk bemoeilijken. Vooral karpervissers ondervinden last van dit soort obstakels. Vermijd daarom druk beviste karperslekken en kies plekken waar de structuren zo min mogelijk overlast voor de vissers opleveren. Bij voorkeur wordt een niet of nauwelijks beviste hoek van het water of de ingang van een kom of paaibaai geselecteerd.

Witvis wordt sterk aangetrokken door de vissenbossen of kerstbomen. Sommige hengelsportverenigingen leggen de structuren daarom juist in de nabijheid van stekken waar veel witvissers vissen, aan. Een zeer succesvolle toepassing is het aanbrengen van vissenbossen of kerstbomen langs steile, beschoeide oevers, tussen de visstekken in. Markeer de vissenbossen of kerstbomen wel altijd duidelijk.

